

lijkt zou worden: met blauwzuurgas. Er werd eerst een gaskamer ingericht in het cellengedeelte van een van de barakken (dat waren uit steen opgetrokken gebouwen) van Auschwitz I, vervolgens in het *Krematorium* van dat kamp – alleen al in de herfst van '41 werden er ca. tienduizend Russen van het leven beroofd. 'Über die Tötung der russischen Kriegsgefangenen an und für sich machte ich mir damals', aldus Höss in zijn na de oorlog in gevangenschap geschreven memoires, 'keine Gedanken. Es war befohlen, ich hatte es durchzuführen. Doch ich muss offen sagen, auf mich wirkte diese Vergasung beruhigend, da ja in absehbarer Zeit mit der Massen-Vernichtung der Juden begonnen werden musste . . . Mir graute immer vor den Erschiessungen, wenn ich an die Massen, an die Frauen und Kinder dachte.'¹

Voor het vergassen van Joden werden in '42 op het terrein van Auschwitz II (Birkenau) twee nieuwe bouwsels in bedrijf gesteld: het eerste, *Bunker I*, in januari, het tweede, *Bunker II*, eind juni. Voor beide bouwsels was gebruik gemaakt van boerenhoeven die bij het egaliseren van het grote terrein dat men voor het kamp Birkenau bestemd had, gespaard waren. *Bunker I* kon ca. achthonderd slachtoffers bevatten, *Bunker II* ca. twaalfhonderd. Er waren in de twee *Bunker* in totaal vijf gaskamers.² In de zomer van '42 kregen evenwel de firma *Huta* in Kattowitz en de firma *Topf und Söhne* in Erfurt opdracht, in Birkenau vier nieuwe grote installaties te bouwen, de *Krematoria II, III, IV* en *V* (de installatie in Auschwitz I heette nadien *Krematorium I*).

De *Krematoria II* en *III* waren gebouwen van één verdieping waar men tezamen in 24 uur ca. drieduizend lijken kon verbranden. Aan elk van beide crematoria was een onderaardse ruimte vastgebouwd met enkele gaskamers en daarvóór grote ontkledingskamers. De gaskamers in beide *Krematoria* konden ca. drieduizend mensen bevatten. Vermeld zij nog dat van de lente van '44 af bij deze *Krematoria II* en *III* het eindpunt lag van een spoorweg-afakking van de lijn uit Auschwitz naar Krakau.

In de *Krematoria IV* en *V* waren de ontkledingskamers, de gaskamers en de ruimte voor de lijkverbranding in één gebouw ondergebracht. Hoeveel mensen die gaskamers konden bevatten, is niet bekend, maar de capaciteit van de *Krematoria IV* en *V* was geringer dan die van *II* en *III*: samen bijna zestienhonderd lijken per 24 uur.

¹ R. Höss: *Kommandant in Auschwitz. Autobiographische Aufzeichnungen* (1958), p. 122-23. ² Bij zijn bezoek aan Birkenau op 17 juli '42 zag Himmler *Bunker II* in werking.